

Dib u eegista
Barnaamijka Gaadiidka Ardayga
ee
Dugsiyada Dadweynaha Boston
Sebteembar 2022

Dugsiyada Dadweynaha Boston (BPS) waxay codsadeen in Golaha Dugsiyada Great City (CGCS) ay bixiyaan maamul heer sare ah oo ku saabsan hawlaha gaadiidka ardayda ee degmada. Gaar ahaan, waxa la codsaday in Golaha¹ --

- Qiimee habka hadda ee gaadiidka BPS waxtarkiisa, waxqabadka, sinnaanta, iyo kharashyada; iyo
- Samee talooyin ku saabsan dariiqa iyo qorsheynta jadwalka iyo hagaajinta iyo cusboonaysii xuduudaha adeegga.

Iyada oo laga jawaabayo codsigan, CGCS waxay soo ururisay Kooxda Taageerada Xeelada ah (SST) oo khibrad sare leh agaasimayaal hore iyo kuwa hadda ah ee gaadiidka iyo maareeyayaasha ganacsiga ee ka kala socda degmooyinka waaweyn ee dugsiyada si ay u sameeyaan dib u eegista. Kooxdu waxay ka koobnayd shakhsiyaadka soo socda. (Lifaaq A waxa uu bixiyaa sawiro-nololeed kooban ee xubnaha kooxda.)

Willie Burroughs
Agaasimaha, Adeegyada Maamulka
Golaha Dugsiyada Great City (Washington DC)

James Beekman
Maareeyaha Guud
Dugsiyada Dadweynaha ee Degmada Hillsborough (Florida)

Nathan Graf
Agaasimaha Fulinta ee Sare, Gaadiidka & Dayactirka Baabuurka
Degmo Dugsiyeedka Madaxa Banaan San Antonio (Texas)

Adam Johnson

---

¹ Golaha waxa uu ka sameeyay in ka badan 320 urur, waxbarid, maamul, iyo dib u eegis hawleed in ka badan 65 degmo dugsiyeedka magaalada 20kii sano ee la soo dhaafay. Warbixinada ay soo saareen dib u eegistani waa kuwo aad muhiim u ah, laakiin sidoo kale waxay aasaas u ahaayeen hagaajinta hawlaha, abaabulka, waxbarashada, iyo maaraynta nidaamyo badan oo dugsiyo magaalo oo heer qaran ah. Xaalado kale, warbixinadu waa kuwo is dhammaystiraya oo saldhig u ah aqoonsiga "dhaqannada ugu wanaagsan" ee nidaamyada kale ee dugsiyada magaalooyinka si ay ugu celceliyaan. (Lifaaq E waxa ku taxan dib u eegista uu Golaha sameeyay.)

Agaasimaha Fulinta, Gaadiidka
Charlotte Mecklenburg Schools (North Carolina)

James Lynch
Agaasimaha Fulinta, Gaadiidka
Dugsiyada Dadweynaha Degmada Charleston (South Carolina)

Nicole Portee
Kaaliyaha Kormeeraha Guud
Charlotte Mecklenburg Schools (North Carolina)

Edward Romero
Agaasimaha Hawlgalada & Maareeyaha Ganacsiga
San Antonio Independent School District (Texas)

Trevis Sallis
Agaasimaha Fulinta, Gaadiidka Ardayga
Dugsiyada Dadweynaha Omaha (Nebraska)

Robert Carlson
La-taliye Sare
Golaha Dugsiyada Great City (Washington DC)

Kooxdu waxay dib u eegtay dukumeentiyada, xogta ardayga elegtarooniga ah ee ay bixisay degmadu, iyo macluumaadka ilaha dawlada dhexe iyo gobolka ka hor booqasho afar maalmood ah oo ay ku tageen Boston Sebteembar 18-21, 2022. Jadwalka guud ee booqashada goobta ayaa lagu sifeeyay hoosta, iyo ajandaha shaqo ee dhammaystiran ee booqashada goobta waxa lagu soo bandhigay Lifaaqa B.

Kooxdu waxay markaas la kulantay Ku-simaha Kormeeraha, Drew Echelson; Kaaliyaha Kormeeraha Guud, Xeeladaha Xogta iyo Hirgelinta, Monica Hogan; iyo Agaasimaha Fulinta ee Gaadiidka, Delavern Stanislaus inta lagu jiro fiidkii ee maalinta koowaad ee booqashada goobta si ay uga wada hadlaan waxyaabaha laga filayo iyo ujeedooyinka dib u eegista iyo samaynta hagaajinta ugu dambeysa ee jadwalka shaqada. Kooxdu waxay adeegsatay maalmihii labaad iyo saddexaad ee booqashada goobta si ay waraysiyo ula yeelato xubnaha muhiimka ah ee shaqaalaha (liiska shakhsiyaadka la waraystay ayaa lagu daray Lifaaqa C) oo ay baadhaan dukumeenti iyo xog dheeraad ah (liiska dhamaystiran ee dukumentiyada dib loo eegay ayaa lagu daray Lifaaqa D).²

Maalintii u dambaysay ee booqashadu waxay u heellan tahay isku-dubbaridka iyo hagaajinta natiijooyinka kooxda iyo talooyinka iyo siinta Kormeeraha guud ee imanaya, Mary Skipper; Ku-simaha Kormeeraha Guud, Drew Echelson; Ku-xigeenka Kormeeraha Hawlaha, Samuel DePina; Madaxa Hawlgallada, Indira Alvarez; Kaaliyaha Kormeeraha Guud, Xeeladaha Xogta iyo Hirgelinta, Monica Hogan; iyo Delavern Stanislaus, Agaasimaha Fulinta ee Gaadiidka.

---

² Warbixinaha Koonsilku waxay ku salaysan yihiin waraysiyo lala yeeshay shaqaalaha degmada iyo kuwa kale, dib u eegista dukumentiyada, indho-indhaynta hawlaha, iyo qiimaynta xirfada. Kooxda qabanaysa waraysiyada waa inay ku tiirsanaadaan rabitaanka kuwa la waraystay inay run sheegaan oo soo socda laakiin mar walba ma xukumi karaan saxnaanta hadalada ay bixiyeen dadka la waraystay.

Golaha wuxuu u diray qabyo qoraalka qoraalkan xubnaha kooxda si ay dib u eegis ugu sameeyaan si ay u xaqiijiyaan saxnaanta warbixinta iyo si ay u helaan waxa ay ku raacsan yihiin talooyinka ugu dambeeya. Warqadan maamulka waxa ay ka kooban tahay natiijooyinka iyo talooyinka ay kooxdu u dejisay in ay ka caawiso degmadu in ay horumariso habkeeda gaadiidka si ay u bixiso adeegyo gaadiid oo hufan oo waxtar leh kaas oo daboolaya baahiyaha koraya ee dhammaan ardayda.

Dugsiyada Dadweynaha Boston

Waxaa la aasaasay 1657, Dugsiyada Dadweynaha Boston waa nidaamka dugsiyada dadweynaha ee ugu da'da weyn Ameerika. In kasta oo BPS ay la kulmeen hoos u dhac ku yimid diiwaangelinta 18,000 ee arday tan iyo 2010, BPS ayaa weli ah degmada dugsiya ugu weyn Massachusetts. Laga soo bilaabo 2020, afar dugsi oo BPS waa la xidhay.

DDB waxay hadda wax ku barataa ku dhawaad 46,001 arday 119 dugsi, oo ay ku jiraan saddex ay dhigtaan ardayda naafada ah. Sida degmooyinka kale ee waaweyn ee dugsiyada, BPS waxay leedahay arday kala duwan, oo ay ku jiraan --

- Boqolkiiba 43.8 ardaydu waa Latinx, 28.4 boqolkiiba waa madow, 15.1 boqolkiiba waa caddaan, 8.7 boqolkiiba waa Aasiyaan, iyo 3.6 boqolkiiba waa jinsiyado kala duwan (ma aha Latinx);
- Boqolkiiba 31.9 ardaydu waa bartayaasha luqadda Ingiriisiga;
- Boqolkiiba 69.8 ardaydu dhaqaale ahaan bay liidataa; iyo
- Boqolkiiba 21.5 ardaydu waxay helaan adeegyada waxbarashada gaarka ah; 24 boqolkiiba waxay leeyihiin Barnaamijyo Waxbarasho Shaxsiyeed (IEP); 33.6 boqolkiiba dhammaan ardayda IEPs waa bartayaasha luqadda Ingiriisiga; iyo 83 boqolkiiba dhammaan ardayda IEPs waa kuwo dhaqaale ahaan liita.

Waaxda Gaadiidka (DoT)

Agaasimaha Fulinta ee Waaxda Gaadiidka (DoT) wuxuu hoos yimaadaa Madaxa Hawlaha, kaas oo ah mid ka mid ah sagaal warbixinood oo toos ah iyada oo loo marayo Ku-xigeenka Kormeeraha Guud ee Hawlaha Kormeeraha Guud. Intaa waxa dheer, Agaasimaha Fulinta ee Gaadiidku waxa uu leeyahay todoba warbixinood oo toos ah, kuwaas oo ay ku jiraan: Kaaliyaha Agaasimaha Xiriirka Macmiilka iyo Taageerada Dugsiya kaas oo kormeera Kooxda Adeega Macmiilka (11 FTEs iyo ilaa 20 shaqaale xilliyeed), Isku-duwayaasha Hawlaha (2 FTEs), iyo Maareeyaha Gaadiidka Dheeraadka ah; Kaaliyaha Agaasimaha Basaska Kormeerayaasha oo kormeera Maareeyayaasha Yard (3 FTEs) iyo Isku-duwayaasha Hawlaha (6 FTEs) kuwaas oo kormeera Kormeerayaasha Waxbarashada Gaarka ah kuwaas oo loo qoondeeyey oo ay bixiso Waaxda iyo sidoo kale kooxda Adeegga Macaamiisha (3 FTEs) oo la taageeray Waxaa leh Maareeyaha HR (1 FTE) iyo Agaasimayaasha Barnaamijka ee ABA (2 FTEs); Kaaliyaha Agaasimaha Maaliyadda, oo leh saddex karraaniyayaal

xisaabeed oo kormeera maaliyadda waaxyaha; Kaaliyaha Agaasimaha Qandaraaska iyo Hawlgallada Kooxda; Kaaliyaha Agaasime.³

BPS waxay ku shaqeysaa adeegyadeeda gaadiidka duruufo aad uga duwan marka loo eego degmooyinka kale ee la'eg ee isku midka ah, taas oo sharxi karta sababta ay u leedahay mid ka mid ah kharashyada gaadiidka ugu sarreeya ee qaranka, marka loo eego daraasadda 2020.⁴ Tusaale ahaan,

- BPS waxay u raraan ku dhawaad 21,500 arday ilaa 242 goobood, oo ay ku jiraan 105 charter oo aan BPS ahayn iyo dugsiyo gaar loo leeyahay, mid kaniisadeed, iyo dugsiyo ka baxsan degmada, kuwaas oo u dhigma in ka badan 43,000 mayl maalintii (ay ku jiraan guri-u- dugsi, ciyaaraha fudud iyo ka dib- hawlaha dugsiga).
- Degmadu waxay dejisaa jadwal sannadeedka iyo jadwalada maalinlaha ah ee dugsiyada BPS, laakiin jadwal maalmeedka dugsiyada aan ahayn BPS waxa u qoondeeyey guddiyo maamul oo kala duwan taas oo keentay caqabado ay ka mid yihiin. --
  - Jadwalka sannadlaha ah iyo jadwal maalmeedka waxay u baahan yihiin gaadiid laga bilaabo usbuuca labaad ee Ogosto ilaa usbuuca ugu dambeeya ee Juun dhammaan dugsiyada;
  - Nidaamka dariiqa BPS waxa uu leeyahay 24 wakhti oo gambaleel oo kala duwan, 20 wakhtiyo gambaleel oo kala duwan maalintii, iyo 29 wakhtiyo gambaleed oo kala duwan;
  - Dugsiyada aan BPS ahayn waxay jadwaleeyaan maalmo nus ah ama "bixitaan hore" oo ay rabaan iyada oo aan loo eegin jadwalka nidaamka oo dhan ama agabka la heli karo; iyo
  - Dugsiyo badan oo waxbarashada gaarka ah ayaa ku jira kalfadhi sannadka oo dhan, taas oo sababta jadwalka sannad dugsiyeedka "caadiga ah" in ay la socdaan barnaamijyada xagaaga ee BPS iyo dugsiyada charter.
- Kooxdu waxay ku ogaatay waraysiyada in shantii sano ee la soo dhaafay, ay korodhay boqolkiiba 70 ardayda qorshahooda IEP/504 waxay u baahan yihiin kormeerayaal baska kuwaas oo la shaqaaleysiyo, la maamulo, la leexiyo, la diro, oo la siiyo shaqaale degmo ahaan.
- Nidaamyada meelaynta dugsiyada degmada waxay keenaysaa in arday badan ay soo maraan magaalada maalin kasta halkii ay isticmaali lahaayeen dugsiyada xaafadda, sidaas awgeed waxay kordhiyaan tirada basaska ee wadada wakhti kasta.
- Nidaamka dariiqa degmadu waxa caqabad ku ah la'aanta wakhtiga saxda ah ee ardayga, dugsiga, iyo xogta waxbarashada gaarka ah, taas oo si degdeg ah isu beddesha Agoosto ilaa Sebtembar sannad kasta. Intaa waxaa dheer, dhaqankani wuxuu ka sii darayaa awoodda BPS si ay u dhamaystirto dalabka darawalka bartamaha Agoosto si ay u buuxiso shuruudaha qandaraaska.

---

³ Ilaha: https://drive.google.com/file/d/175GrRaPYp5j3f7j6_JuR-RyFfgG9SSqE/view?usp=share_link

⁴ Ilaha: <https://www.bostonherald.com/2020/02/24/boston-second-most-expensive-school-bus-ride-after-buffalo/>

- Waaxda Gaadiidka ee degmadu (DoT) waxay ilaalisaa oo ku shaqaysiisaa raxanteeda baska jaalaha ah iyada oo u marta qandaraas bixiyaha baska dugsiga.⁵ Qandaraaska u dhexeeya DoT iyo iibiyuhu wuxuu u shaqeeyaa si ka duwan degmooyinka kale ee la'eg ee dugsiyada dadweynaha ee Maraykanka. Waxa kale oo ay u shaqeysaa si ka duwan degmooyinka kale ee ilaaliya ama ku shaqeeya raxan baskooda jaalaha ah iyagoo sii mara waratada. Natijjo ahaan, kharashaadka lagu bixinayo adeegyadan ayaa kordhay \$24.2 milyan (16.9%) laga soo bilaabo FY 2018-2019 waana \$143.3 milyan ama 10.7% miisaaniyadda guud ee degmada sanad dugsiyeedka 2022-2023.
- Magaalada/Degmada waxaa looga baahan yahay inay ka faa'idaysato shaqada darawalka gaarka ah iyada oo aan loo eegin iibiyaha gaadiidka uu qandaraas kula jiro degmada/degmada si uu u bixiyo adeegyada hawlaha gaadiidka.
- Iyadoo Magaalada/Degmada ay bedeli karto iibiyeyaasha inta badan ee suurtoogalka ah, isla shaqaalaha safka hore (darawal, makaanik, hawlgallo), isla heshiiska gorgortanka wadareed (CBA) iyo shuruudaha shaqada, oo ay hogaaminayaan isla hogaanka ururka. , way sii jiri doontaa oo tilmaami doontaa, ilaa xad, habka BPS DoT u shaqeeyso. Tani waa run iyada oo aan loo eegin in Magaalada/Degmada ay keento gaadiid gudaha guriga ah.

Taariikhda Macluumaadka

Warbixinta ay sii daysay Waaxda Waxbarashada Dugsiga Hoose iyo Sare ee Massachusetts (DESE) bishii Maarso 2020 waxay iftiimisay caqabado halis ah iyo ku filnaansho la'aan dhammaan hawlaha baaxadda leh ee degmada, oo ay ku jiraan "hawlaho hawleed ee si liidata u socodsiiya, sida gaadiidka iyo maamulka tashiilaadka ee farageliyay waxbarashada ardayga ." Warbixinta ayaa markii dambe la cusboonaysiiyay Meey 2022 oo ay horseeday Qorshaha Hagaajinta Nidaamka (SIP), oo ay si wada jir ah u saxeexeen Duqa Magaalada Boston iyo wakiillo ka socda BPS oo ay aqbashay Waaxda Waxbarashada Dugsiga Hoose iyo Sare ee Massachusetts (DESE). SIP-kan waxa uu qeexay qorsheyaal taxane ah oo loogu talagalay in lagu abuurto nidaam gaadiid dugsiga oo badbaado leh, wax ku ool ah, iyo jawaab celin leh, iyada oo dibuhabayn degdeg ah lagu samaynayo si loo hagaajiyo qiimaha imaanshaha dugsiga ee wakhtiga loogu talagalay iyo meesha laga saaro safarrada aan la daboolin (sida, safarrada la qorsheeyay laakiin aan socon). Waxqabadyadii lagu heshiiyey waxaa ka mid ahaa:⁶

- Isla markiiba billow fulinta dib-u-habaynta hawlgalka ee ay ka wada xaajooden BPS iyo ururka wadayaasha basaska dugsiga, oo ay ansixiyeen ururka shaqaalaha Meey 24, 2022, si loo hagaajiyo imaatinka wakhtiga loogu talagalay loona baabi'iyay safarrada aan la daboolin.
- Gaarista heerka baska dugsiga degmada oo dhan wakhtiga ku yimi oo ah 95% ama ka wanaagsan dhamaan safarada la qorsheeyay bil kasta.
- Hubinta in 99% basaska BPS ay ku iman doonaan dugsiga 15 daqiiqo gudahooda ee bilowga maalinta dugsiga.
- U soo sheegida qiimaha imaatinka wakhtiga loogu talagalay DESE bil kasta, laga bilaabo Agoosto 2022 (si loo qabto macluumaadka ay ku jiraan safarada oo dhan, oo ay ku jiraan safarada waxbarashada gaarka ah ee la ansixiyay, safarada dugsiga charter, iyo safarada aan la daboolin).

⁵ Ilaha: Codsiga Soo-jeedinada (RFP) #824 – Diseembar 3, 2012 Ilaha:

https://drive.google.com/file/d/11dFq49F4SwzevWskmAziGApHnYFbe9Jd/view?usp=share_link

⁶ Ilaha:

<https://www.bostonpublicschools.org/cms/lib/MA01906464/Centricity/Domain/3031/BPSSIPSigned%20FINAL.pdf>,p.3.

- Marka la gaaro Ogosto 15, 2022, billow qiimaynta ogaanshaha nidaamka gaadiidka ee BPS si loo falanqeeyo hufnaanta, waxqabadka, sinnaanta, iyo qiimaha. Intaa waxaa dheer, ogaanshaha waa in uu keenaa talooyinka waddada, qorsheynta jadwalka, hagaajinta, iyo cabbirrada adeegga ee la cusboonaysiiyay.

Natiijooyinka Muhiimka ah iyo Talooyinka

Natiijooyinka iyo talooyinka ku jira Warqadda Maareynta waxay ku kooban yihiin arrimaha guud. Kooxda gaadiidka ee BPS waa in ay diiradda saaraan dadaalladaas hagaajinta ah, kuwaas oo, haddii si habboon iyo waqti ku habboon wax looga qabto, ay yeelan karaan saameyn u horseedda horumarrada adeegyada ay bixiso Waaxda Gaadiidka ee BPS.

Bogaadinta

- Golaha waxa ay xusayn in BPS ay sii hayeen maareeye sare oo khibrad dheer u leh maaraynta hawlaha adeega basaska dugsiga ee degmo dugsiyeedka wayn. Intaa waxaa dheer, maareeyaha sare wuxuu sameeyay xisaab hubin sanadka 2019 kaas oo barbar socday natiijooyin badan oo ka mid ah natiijooyinka warbixinta gobolka. Warbixinta qoran ayaa la gudbiyay Abriil 2020. Hanti-dhawrku wuxuu horseeday dardaranka kormeeraha iyo qorshe hawleedka xiga ee Maajo 2020 si wax looga qabto arrimaha adeegga gaadiidka ee meelaha muhiimka ah, oo ay ku jiraan hawlaha baska oo heersare ah, isgaarsiin, adeegga macaamiisha, iibiyaha iyo xafiiska BPS waxqabad. Iyadoo bilawga Faafida COVID-19 laga yaabo inay dib u dhigtay qaar ka mid ah tallaabooyinka, iyo qaar ka mid ah fariimaha iyo dabagalka, oo ay ku jiraan cabbirada waxqabadka, laga yaabo inay yar yihiin, Kooxdu waxay aragtay caddayn in dib-u-habaynta BPS DoT ay ahayd. daba galiyay. Si kastaba ha ahaatee, waxa jira talooyin dheeraad ah oo kooxdu aanay arkin caddayn muujinaysa in BPS ay horumar samaysay.
  - DoT-ka dib ayaa loo habeeyay, kooxda maareyntuna waxay u muuqdeen kuwo diiradda saaraya leysarka oo u heellan horumarinta waxtarka iyo xakamaynta kharashaadka.
  - Kooxda ayaa loo sheegay in Xafiiska Hanti-dhawrka Gudaha ee degmadu uu u aqoonsaday xafiiska u hoggaansanaanta gaadiidka khaladaad la'aan lagu helay ("wanaagsan") oo la xidhiidha warbixinta gobolka.
  - Degmadu waxay sii haysataa lataliye dibadda ah si ay wax uga qabato RFP-da hadda jirta ee daciifnimada maadiga ah iyo luqadda lagu abuuray martiqaadka Qandaraaska (IFB) si loo maareeyo iyaga.
  - DoT waxay ka jawaabtay codsiyada macluumaadka ka hor, inta lagu jiro, iyo ka dib booqashada goobta.

HOGGAAMINTA

Natiijooyinka

- Kooxdu ma aysan arkin wax caddayn ah in kharashyada ku kaxaynta BPS si ay u helaan mid ka mid ah kharashyada gaadiidka ugu sarreeya ee qaranka si weyn loo daba socdo ama lagu kala saaro qaybo waxtar leh. FY21 Qorshaha Ganacsiga ee BPS waxa uu sheegay in 2020 wadayaasha waxbarashada caadiga ah ay ku kaceen \$966 in ka badan halbeegga, iyo kuwa waxbarashada gaarka ah waxay ku kaceen \$3,398 in ka badan heerka cabbirka. Si kastaba ha ahaatee, BPS ma ururiyaan xogta sida

qiimaha isticmaalka baska iyo macluumaadka kale ee raacayaasha oo sheegaya kharashyadan. Xogtan ayaa lama huraan u ah aqoonsiga fursadaha lagu dhimayo kharashaadka iyo bixinta qiyaaso sax ah ee hindisayaasha barnaamijka tacliimeed ee mustaqbalka ee u baahan gaadiid ay degmadu bixiso. Qaybaha sida caadiga ah loo raad raaco waxaa ka mid ah, laakiin aan ku xaddidnayn --

- Nooca dugsiga (BPS, charter, ka baxsan degmada, iwm.),
  - Ardayda laga soo raray Aaga ka baxsan (fiiri, tusaale ahaan, Bandhiga 1),
  - Darawalnimada iyo celceliska isticmaalka baska (mashruucyada la qorsheeyay iyo kuwa dhabta ah marka loo eego awoodda baska),
  - Nooca u-qalmitaanka (in ka badan 1.5 mayl u jira dugsiga la dhigto, oo u jira 1.5 mayl dugsiga la dhigto),⁷
  - Nooca barnaamijka (doorashada dugsiga, ardayda naafada ah, guri la'aanta, korinta, iwm.), iyo
  - Nooca (qaabka) gaadiidka.
- Waaxda Gaadiidku waxa ay ka maqan tahay habraac rasmi ah oo lagu kormeero oo si wax ku ool ah looga faa'iidaysto raacitaanka iyo xogta awoodda baska sannad dugsiiyeedka oo dhan si loo abuuro fursado lagu xakameeyo kharashka ama lagu dhimo kharashka gaadiidka.
  - Waaxda Gaadiidku waxay ku tiirsan tahay is-sheegga darawaliinta si ay u go'aamiyaan goorta joogsiga la baabi'inayo, iyo sidoo kale magacyada iyo tirada ardayda aan sii raacin baska. Nasiib darro, habkani wuxuu niyad jab u noqdaa darawaliinta inay si sax ah uga warbixiyaan lambarada raacitaanka oo ay joojiyaan tirinta iyagoo ka baqaya inay yareeyaan saacadaha ay shaqeeyaan ama ay lumiyaan hawsha wadada ee ay door bidaan.

Recommendations

1. Fulin jadwal 3-heer ah oo dawan oo joogto ah degmada oo dhan⁸ – Qaadashada wakhtiyada bilawga dugsigu waxay kaa caawin kartaa in la hubiyo in basaska degmadu u adeegi karaan arday badan intii suurtoagal ah (tusaale ahaan, la kordhiyo isticmaalka celceliska baska degmada). Waxay u badan tahay inay jiri doonto iska caabin ah in laga guuro wixii jiray muddo dheer. Sidaas oo ay tahay, waa habka ugu wanaagsan ee gudaha warshadaha gaadiidka ardayda si loogu shaqeeyo nidaam heerar badan leh. Kala duwanaanshaha wakhtiyada bilawga iyo dhamaadka dugsiga waxay kordhiyaan kakanaanta nidaamka gaadiidka waxayna xaddidaan

---

⁷ BPS waxay siisaa gaadiid ardayda K-5 ee ku nool in ka badan 1 mayl dugsiga iyo ardayda fasalka 6aad ee ku nool in ka badan 1.5 mayl dugsiga. Shuruuda gobolka ayaa ah in degmadu ay siiso gaadiid ardayda ka fog 2 mayl dugsiga (Ilaha: SHuruudaha U-qalmitaanka https://drive.google.com/file/d/1_TswSZYtVZfi8wvWcD7SpISxEr1wPT0d/view?usp=share_link)

⁸ Hadda waxa jira jadwal 3-heer ah oo BPS ah, laakiin dhammaan dugsiyadu kuma dhaqmaan. Nidaamka dariiqa BPS waxa uu leeyahay 19 wakhtiyo gambaleel oo kala duwan, 16 wakhtiyo gambaleel oo kala duwan maalintii, iyo 25 wakhtiyo gambaleel oo kala duwan.;

wakhtiga la heli karo si hufan. Isbeddelka jadwalka jalaska, in kasta oo aan fududayn, ayaa lama huraan u ah horumarinta waxqabadka wakhtiga ku habboon. Tani waxay si togan u saameyn doontaa qiimaha hawlgalinta adeegyada gaadiidka, kordhinta ka faa'iidsiga maraakiibta, iyo hagaajinta waxqabadka wakhtiga ku habboon. Hirgelinta waxtarka leh waxay u baahan doontaa ka-qaybgal wax-ku-ool ah oo daneeyayaasha ah. Qorshe isgaarsiin oo qeexaya kooxaha daneeyayaasha, fursadaha ka-qaybgalka, iyo waqtiyada waa in la horumariyaa.

2. Si joogto ah u cusboonaysii dhammaan siyaasadaha iyo nidaamyada oo si joogto ah dib u eeg oo cusboonaysii dariiqyada si loo kordhiyo ka faa'iidsiga maraakiibta.
3. Sii wad isticmaalka hab habaysan si aad u abuurto oo aad u cusboonaysiiso waddooyin (ay ku jirto marin kombuyuutar) iyo boosteejooyinka baska ee waxtarka leh oo kharash-ool ah iyada oo aan waxyeello loo geysan badbaadada.
4. Aqoonso oo xisaab ahaan xisaabi fursadaha lagu dhimayo kharashka gaadiidka iyadoo la kordhinayo ama la kordhinayo --
  - a. U-lugeynta ilaa halka masaafada,
  - b. U-lugeynta ilaa masaafada dugsiga,
  - c. Celceliska wakhtiga safarka,
  - d. Waqtiga ugu horreeya ee qaadista,
  - e. Culayska baska iyo isticmaalka fadhiga,
  - f. Heer⁹, iyo
  - g. Fursada ah in isku mar lagu qaado ardayda laba dugsi oo u dhow isla bas, sida dugsi hoose oo leh dugsi dhexe oo u dhow.
5. Samee istaraatiijiyad DoT ah ee lagula soconayo fuushanka dhabta ah sannad dugsiyeedka oo dhan si aad si adag u aqoonsato joogsiyada, orodka, iyo waddooyinka la isku dari karo ama la tirtiri karo.
6. Samee wada shaqayn isdhaafsi ah oo lala yeesho nidaamyada dugsiyada ka baxsan BPS ee hela adeegyada gaadiidka si loo waafajiyo jadwalka iyo jadwalka ilaa inta ugu badan ee suurtoogalka ah.
7. Xoojinta kontaroolada maaliyadeed ee gudaha iyo maamulka iyadoo la dabagalayo arday kasta iyo kharashka baska/vanka ee dhammaan adeegyada la bixiyo. Si joogto ah ula soco oo u

---

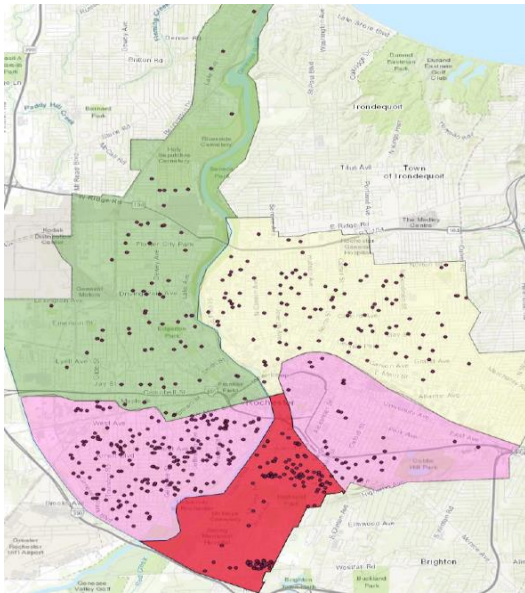
⁹ Heerka (sidoo kale loo yaqaan safarka baska) waa qayb ka mid ah wadada baska. Jidka basku wuxuu ka kooban yahay safarro badan oo bas ah, sida hal, laba, ama saddex safar oo subaxdii ah oo ardayda u qaada dugsiga, iyo hal, laba, ama saddex safar galabnimo oo ardayda ku soo celisa gurigooda ama aagga guriga.

beddel xogtan cilladaha, saadaasha qiimaha/miisaaniyadda, iyo fursadaha lagu dhimayo kharashyada. Tixgeli kharashaadka la socoshada --

- a. Nooca diiwaangelinta dugsiga (dugsiga BPS, dugsiga charter, dugsiga aan dawliga ahayn);
- b. Habka gaadiidka (qandaraasle-ku-shaqeeyuhu leeyahay oo ay degmadu leedahay, baska qandaraaslaha ah, gaadiidka dadweynaha (MTBS), iyo beddelka gaadiidka (lacag bixinta waalidka);
- c. Dhererka gaadiidka (ardayda laga soo raray dugsiyada ku yaal meel degmada ka mid ah oo loo qaadayo dugsiyada aagagga kale ee degmada sida ku cad Bandhiga 1);

Bandhiga 1. Tusaalaha Ardayda Laga Soo Raray Aaga Cagaaran iyo Jaallaha ee Dugsiga Aaga Cas

- d. U-qalmitaanka¹⁰ (ardayda ku nool 1.5 mayl ama ka badan dugsiga ay dhiganayeen oo u rartay ardayda ku nool in ka yar 1.5 mayl dugsigooda xaadirka ah);

¹⁰ Ardeyda dhigata Dugsiyada Dadweynuhu waa inay buuxiyaan shuruudaha masruufka ee fasalkooda iyo sidoo kale inay dhigtaan dugsiga ku yaal saldhigga/aagga gurigooda. Shuruudda masaafada waxay ku saleysan tahay masaafada u dhexeysa ciwaanka guriga ardayga iyo dugsiga lagu qoray. Ardaygu waa in uu ku noolaado ugu yaraan masaafada ka hooseysa qeybta fasalka si uu ugu qalmo gaadiidka mid ka mid ah dugsiyada hoose: Fasalka K-5: 1 mayl ama ka badan; Fasalka 6: 1.5 mayl ama ka badan; Fasalka 7-12: Dhammaan ardayda u qalanta M7 (An M7 waa T Pass hore loo bixiyay sannad dugsiiyeedka kaas oo sii jiraya wakhti kasta, oo ay ku jiraan maalmaha fasaxa ah. Dhammaan ardayda fasallada 7-12 ee ku nool iyo dhigta dugsiga magaalada Boston Kuwa aan helin adeegga baska albaab-ka-albaab waxay xaq u leeyihiin M7 iyada oo aan loo eegin masaafada ay u jiraan dugsiga).

- e. Barnaamijka (waxbarashada guud, ardayda naafada ah, McKinney-Vento, daryeelka korinta, waxbarashada hore, iwm.). Sidoo kale, si gooni gooni ah ula soco oo kharashka gaadiidka --
- i. Ardayda Naafada ah, McKinney-Vento, daryeelka korinta, iyo ardayda waxbarashada hore ee la qaado --
  - a) Albaab ka albaab,
  - b) Gees ka gees (ama dugsi ka dugsi),
  - c) Fatuuro ahaan,
  - d) Hal gaari ahaan,
- ii. McKinney-Vento iyo ardayda korinta, oo ay kala soocaan --
  - a) Magaca Hay'adda Waxbarashada Maxaliga ah (LEA),¹¹
  - b) Magaca dugsiga la siinayo LEA,
  - c) Ardayda lagu qaado baska dugsiga,
  - d) Ardayda lagu qaado MTBS, iyo
  - e) Ardayda lagu qaado siyaabo kale.

MEELEYNTA ARDAYGA, IS-QORISTA, IYO HAGAAJINTA

Natiijooyinka

- Habka meelaynta ardaydu waxa ay abuurtaa dib u dhac weyn oo ku saabsan soo gelitaanka ardayda fasalka. Dib-u-dhacyadu waxay ahaayeen natiijooyin muhiim ah intii lagu jiray dib-u-eegistii dhawaa iyo qiimayntii hore. Intaa waxa dheer, DESE waxa ay sheegtay in DDB aanay horumar ka samayn wax ka qabashada caqabadaha habaysan ee horumarinta degmada, sida dib-u-habaynta nidaamka meelaynta dugsiga ama xaqiijinta isbeddelka la taaban karo ee qandaraaska gaadiidka, taas oo caqabad weyn ku ahayd adeegyada gaadiidka lagu kalsoon yahay ee dhammaan ardayda¹². Tusaale ahaan --
  - Kooxdu waxay ka maqleen dhawr qof oo la waraystay in qorshaha meelaynta dugsiga iyo meelaynta barnaamijka ay saamayn ku yeeshen adeegyada DoT, tusaale ahaan, meelaynta SPED (waqtiga iyo masaafada lagu bixiyo adeegyada loo baahan yahay) iyo doorashooyin badan oo arday ah; iyo
  - Kooxda waxaa loo sheegay in kooxda xogta gaadiidku aysan haysan marin lagama maarmaanka u ah horumarinta barnaamijyada SIS - waa meel aan toos ahayn oo u dhaxaysa

¹¹ Hay'ada Waxbarashada Maxaliga ah (LEA) waa isku macno la mid ah degmo dugsiyeedka.

¹² <https://www.doe.mass.edu/accountability/district-review/nolevel/2022-0035.pdf>, p.4-5

IT, gaadiidka, iyo waxbarashada gaarka ah taas oo xaddidaysa horumarinta barnaamijka, iskaashiga, iyo iskaashiga.

- Ma jirin wax calaamad ah oo muujinaya in wakhtiga qorshaynta dariiqa sannadlaha ah ee qaybta dhexe ee rasmiga ahi uu jiray talooyinka isku dhafan ee xafiisyada daneeyayaasha muhiimka ah. Xafiisyadan sida caadiga ah waxaa ka mid ah Waxbarashada Gaarka ah, Adeegyada Soo Dhaweynta, Tignoolajiyada (OIIT), Kooxda Waxbarashada La Balaadhiyay, Isgaarsiinta, Adeegyada Badbaadada, Waaxda Gaadiidka, Ciyaaraha Fudud, Barnaamijyada Gobolka iyo Federaalka, iyo waaxyo kale oo saameeya gaadiidka sida ku habboon. Natiijo ahaan --
  - Ma jirin jadwal la aasaasay oo la isku raacay oo sannadle ah oo qorshaynta dariiqa ah oo saameeya daneeyayaasha la sameeyay;
  - Taariikhda ugu danbeysa ee lagu heshiiyey in xogta muhiimka ah ee ardayga loo diri doono gaadiidka si loo bilaabo xagaa iyo deyrta ayaa u muuqata mid ka baxday baahida. Kormeerka kooxdu waxa ay daaha ka qaaday in xogta loo baahan yahay goor hore ee habka dariiqa si loo go'aamiyo baahida baska, darawalka, iyo kormeerka baska ee la saadaaliyay;
  - Kooxda waxaa loo sheegay in habdhaqanka shaqaalaynta xagaaga awgeed, ay jirto dib u dhac arday oo soo noqnoqda ka dib marka la go'aamiyo baahida baska, darawalka, iyo baska la saadaaliyay;
  - Waddooyinku waxay ku dhisnaayeen xaq u yeelashada halkii ay ka ahaan lahaayeen celceliska fuushanaanta dhabta ah, taas oo keentay bas dheeraad ah iyo kharashyo aan loo baahnayn;
  - Soodejinnada u dhexeeya BPS iyo qandaraasluhu waxay isku dari karaan ilaa 2 toddobaad ka hor intaanay ardaydu helin adeegga;
  - SPED ma bixiso xog sax ah ama waqti ku habboon oo ah xogta IEP ardayga, oo ay ku jirto --
    - Qalabka gaarka ah (suunka),
    - La soco shuruudaha;
  - Qorshaha meelaynta dugsiya iyo meelaynta barnaamijka ayaa saamayn xun ku leh adeegyada DoT, oo ay ku jiraan --
    - Meelaynta SPED (waqtiga iyo masaafada lagu bixiyo adeegyada loo baahan yahay),
    - Doorashooyin dugsiyo badan oo arday ah;
  - Waxaa jira iskudubarid la'aan ka dhaxaysa SPED & DoT, taasoo keentay shuruudaha u-qalmitaanka ee aan iswaafaqsanayn iyo korodhka laxaadka leh ee hawlaha kormeerka ee saameeya imaanshaha wakhtiga, waxtarla'aanta guud, iyo korodhka kharashyada; Tusaalayn --

- Barnaamijka Waxbarashada Shakhsi ahaaneed (IEP) ee degmada kuma eka nidaamka macluumaadka ardayga ee degmada (SIS) software (macluumaadka u-qalmitaanka gaadiidka ee qorshaha IEP/504 si toos ah uma cusbooneysiyo diiwaannada gaadiidka) - Gaadiidka BPS waa inay sameeyaan falanqayn buug-gacmeed toddobaadle ah si Hubi in macluumaadka IEP ee ardaygu uu sax ku yahay kaydka macluumaadka (albaab ka albaab iyo la soco baahiyaha);
- Waxbarashada Gaarka ah ee Ka Baxsan Degmada (OOD) meelaynta iyo xogta gaadiidka taariikh ahaan waxay ahayd arrin. Dib u eegis lagu sameeyay Sebtembar 2022 88 arday oo OOD ah oo lagu meeleyay baska jaalaha ah ee BPS bilowga sannad dugsiyeedka ayaa shaaca ka qaaday in toban arday aysan u baahnayn gaadiid sababo kala duwan awgood;
- Jadwalka dalabka deyrta - Xogta tartanka deyrta waa in loo diraa qandaraaslaha horraanta/bartamaha Ogosto, taas macnaheedu waa BPS waxay u baahan tahay xogta ardayda inteeda badan si ay u noqoto mid sax ah oo dhammaystiran horraanta Ogosto; Tusaalayn--
  - Qandaraasluhu waxa uu u baahan yahay ugu yaraan toddobaad si uu u farsameeyo xogta tartanka;
  - Warqadaha tartanka waa in loo diraa darawallada laba toddobaad ka hor tartanka;
  - Xaashiyaha dariiqa waa in si qandaraas ah loo dhejiyaa ugu yaraan saddex maalmood oo shaqo ka hor tartanka;
  - Wakhtiga orodka qalalan (hadda qandaraas ahaan ayaa loo baahan yahay);
  - Adeegga dayrta wuxuu u baahan yahay inuu bilaabo usbuuca ugu dambeeya ee Agoosto sababtoo ah dugsiyo badan oo charter ah oo leh taariikho hore;
  - Iibiyuhu si toos ah uma heli karo barnaamijka dariiqa (RP);
- Habka xaqiijinta gaadiidka ayaa ka maqan habka diiwaangelinta. Tusaale ahaan, 2000 arday ee is-diiwaangeliyey xagaaga 2022 waxa la filayey inay u baahdaan adeegyo. Si kastaba ha ahaatee, dhammaan 2000 arday uma baahna adeegga baska dugsiya, kaas oo abuuray wax-qabad la'aan iyo korodhka kharashka bixinta basaska ardayda aan hirgelin;
- BPS waxay ku xaddidan tahay awooddeeda isku-dhafka iyo gudbinta macluumaadka nidaamyada oo dhan taasoo keentay in la geliyo buug-gacmeedka oo sababa khaladaad, dib-u-dhac, iyo caqabado ku wajahan meelaynta ardayda iyo adeegyada gaadiidka; iyo
- BPS waxay siisaa gaadiid ilaa 103 dugsi oo aan BPS ahayn (charter, Ka baxsan Degmada, iyo baaxada) kuwaas oo ka faa'iideysta Nidaamyada Macluumaadka Ardayga (SIS) ee aan la xidhiidhin nidaamyada dariiqa BPS.
- Waxaa jira cillado muuqda oo ku jira habka dariiqa hadda socda, maadaama iibiyuhu uu helo cusboonaysiinta dariiqa toddobaadlaha ah laakiin ma heli karo software-ka barnaamijka dariiqa (RP), kaas oo dib u dhigaya cusboonaysiinta waddooyinka. Natijadu

waxay tahay, darawaladu hadda waxay isticmaalayaan sharraxaadaha dariiqa nuqulka adag.

- BPS si wax ku ool ah uma maamulaan barnaamijkeeda gaadiidka ciyaaraha taasoo keentay in la joojiyo xafladaha ciyaaraha iyo abuurista kala go'a ardayda iyo waalidiinta.

Talooyinka

1. In la abuurto guddi hoggaamiyeyaal ah oo ka socda Waaxyaha Gaadiidka (DoT) iyo Waaxda Waxbarashada Gaarka ah (SPED) si ay ugala hadlaan arrimaha khuseeya labada dhinac. Ugu yaraan, doodahani waa inay daboolaan --
  - a. Suurtagalnimada in loo raro shaqaaleysiinta, meelaynta, kormeerka, iyo miisaaniyada kormeerayaasha baska dugsiga laga bilaabo DoT loona wareejiyo Waaxda Waxbarashada Gaarka ah si loo wanaajiyo baahiyaha ardayga gaarka ah iyo kormeerida xirfadaha iyo tababarka.
  - b. Dejinta marka wakiilka DoT uu joogo kulanka IEP si looga hadlo qalab ama adeegyo gaar ah oo ardaygu u baahan karo.
2. Bilaw dib-u-eegis dhamaystiran oo ku saabsan dhammaan hab-dhaqannada iyo hab-raacyada hab-socodka si loo aqoonsado fursadaha lagu horumarinayo natiijooyinka jihaynta iyo hufnaanta waddada. Si hore loogu socdo, BPS waa inay --
  - a. Samee guddi sanadle ah oo isku xidha qaybaha kala duwan si loo horumariyo wakhtiyada kama dambaysta ah ee la aqbali karo ee soo gudbinta xogta iyo dhamaystirka hawlaha. Guddigani waa inuu ka kooban yahay shaqaale muhiim ah oo ka socda Waxbarashada Gaarka ah, Adeegyada Soo Dhaweynta, Farsamada (OIIT), Wanaajinta Dhammaan, Isgaarsiinta, Adeegyada Badbaadada, Waaxda Gaadiidka, Gobolka iyo Barnaamijyada Federaalka, iyo kuwa kale sida ku habboon. Guddidu waa inay hubisaa taas --
    - i. Shaqaalaha habayntu waxay haystaan wakhti ku filan oo ay ku diyaariyaan dariiqyada xagaaga iyo dayrta kuwaas oo hufan oo kharash-ool ah;
    - ii. Dhammaan habka dariiqa marintu waa la habeeyey, oo wakhtiyada waa la dejiyay ama dib loo eegay, si loo kordhiyo dhamaystirka hab-socodka oo loo yareeyo tirada ardayda aan la marin ka hor inta aan la go'aamin baahida baska, darawalka, iyo baska la saadaaliyay.
    - iii. Jadwalku waxa ku jira wakhti ku filan oo shaqaaleysiinta/qorista/tababarka darawaliinta iyo kormeerayaasha, dhamaystirka iyo dib u eegista taariikhda iyo diiwaanada wadista, orodka qalalan, iyo dayactirka baabuurta ee u diyaargarowga bilowga sanad dugsiyeedka;
    - iv. Waaxda Isgaadhsiinta ee DDB waxaa lagu martiqaaday inay ka qaybqaataan fursadaha shaqo qorista iyo bandhigyada shaqada iyadoo ka faa'iidayaan hababka isgaarsiinta guud iyo hababka warbaahinta bulshada. Tixgeli inaad ku casuunto waalidiinta iyo xubnaha qoyska inay ku biiraan "kooxda" BPS;

- v. v. Waaxda Gaadiidku waxay ku hawlan tahay horraantii hawsha si ay u qiimeeyso adeeg kasta ama saamaynta maaliyadeed ee isbeddellada la soo jeediyay ee jadwalka gambaleelka, meelaynta barnaamijka, ama dadaallada waxbarasho ee cusub;
  - vi. vi. Taariikhda goynta lagu heshiiyey ee dhamaystirka wadooyinka waa la dhaqan geliyey ka hor furitaanka dugsiga;
  - vii. vii. Qandaraaslayaashu waxay helayaan dariiqyo wakhtigooda ah waxayna dib u eegi karaan habaynta waxayna bixin karaan jawaab celin ka hor furitaanka dugsiga;
  - viii. viii. Macluumaadka habaynta ardayda ee la siiyo goobaha dugsiga ka hor inta aan la furin dugsiga wakhtiga ku habboon oo loo soo bandhigo qaab cad oo la fahmi karo; iyo
  - ix. ix. Hagaaji dhammaan qandaraasyada shaqaalaha haddii loo baahdo si ay ula socdaan waxtarka lagu sheegay natiijooyinka gobolka iyo warqadan maamulka;
- b. Si joogto ah ula kulan maamulayaasha charter iyo kuwa aan dawliga ahayn si aad u wadaagto meelaha welwelka laga qabo, loo hagaajiyo isgaarsiinta, oo loo aburo fursado lagu wanaajiyo heerarka adeegga iyo waxyaabaha laga filayo;
  - c. U isticmaal, inta ugu badan ee suurtoogalka ah, sannad dugsiyeedkii hore ee dhammeeyey qaabaynta dajinta sidii barta bilowga sanadka soo socda. Dhis waddooyin ku salaysan aqoon taariikhi ah iyo waayo-aragnimo, ma aha wadarta u-qalmitaanka. Inta lagu jiro kala-guurkan ee schema dajinta, oggolow ilaa 15 boqolkiiba fadhi/meel bannaan oo samee hagaajin, haddii loo baahdo;
  - d. Dib u eeg siyaasadaha iyo hab-dhaqanka hab-socodka si aad si wada jir ah u kordhiso wakhtiyada raacitaanka, wakhtiga ugu horeeya ee qaadista, tirada ardayda baska kasta (tirinta tirinta iyo isticmaalka fadhiga), u lugaynta si aad u joogsato, iyo tirada joogsiga ee orod kasta si loo yareeyo tirada orodka, basaska, basaska, iyo baabuurta keligood ah ee la isticmaalo;
  - e. Dib u eegis (sanadii) dhammaan ardayda la raro ee ku nool meel u jirta 1.5 mayl dugsigooda xaadirka ah ee ku habboonaanta gaadiidka loo baahan yahay, haddii isla xaaladaha halista ah ay weli jiraan, iyo in arday kasta gaadiidkiisa u-qalmitaanka uu waafaqsan yahay nidaamka guddiga hadda;
  - f. Sii hadda iyo dariiqa soo kicinta mustaqbalka shaqaalaha suurtoogalka ahiyo kor u qaadida tababarka software-ka-marineed ee degmada;
  - g. Tixgeli inaad aqoonsato shaqaale ka tirsan Waaxda Gaadiidka ama fuulista shaqaale cusub si aad u ilaaliso khariidadda elektaroonigga ah ee loo isticmaalo jilitaanka iyo jilitaanka jilitaanka. Qofkani waa inuu noqdaa "superuser" isticmaalka guud ee software-ka dariiqa. Maalgelinta tababbarka ku habboon ee uu bixiyo iibiyaha software-ka si loo xaqiijiyo kartida;
  - h. Samee jilitaanka iyo wanaajinta iyadoo la isticmaalayo xog-ururin si loo aqoonsado waxtarka suurtagalka ah ka hor iyo inta lagu jiro habka dariiqa;
  - i. Isku-dubarid, inta ugu badan ee suurtoogalka ah, ardayda ka socota dhammaan barnaamijyada gaadiidka (BPS, charter, parochial) ee isla basaska;

- j. Abuur habka dib u eegista tayada tayada kaas oo hubin doona, ka hor intaan la hirgelin, dhammaan orodyada iyo dariiqyada waxaa loo qiimeeyaa inay yihiin kuwo waxtar leh, hufan, iyo habraacyo gudahooda. Hagaajin waddooyinka sida loo baahdo ka hor shaqaalaynta; iyo
- k. Hel oo isticmaal tignoolajiyada si loo horumariyo hawlaha, helitaanka macluumaadka iyo isgaarsiinta, tusaale;--
  - i. Ku rakibida tablet-ka xogta basaska si loo helo macluumaadka wakhtiga dhabta ah,
  - ii. Kordhi fariimaha degmada iyo software SIS si loogu daro xogta gaadiidka, iyo
  - iii. Dib u eeg shabakada DoT si ay u noqoto mid is dhexgal badan oo ugu xidhan codsiyada kale ee BPS

MAAREYNTA

Natiijada:

- Adeegyada gaadiidka ee degmada/degmada ayaa si weyn iyo sinaan la'aan u saameeya waxbarashada ardayda. Qiimaha imaatinka baska ee wakhtiga loogu talagalay ayaa ah mid aan la aqbali karin oo hooseeya, waddooyinka aan la daboolinna waxay saameyn karaan kumanaan arday bishiiba. Arday badan oo jidka baska subaxda aan la ogaan ayaa maalintaas aan xaadirin dugsiga, ardayda naafada ah ayaa si aan xad lahayn u saamaysay.
- DESE waxay ogaatay in adeegyada gaadiidka tayada sare leh ee ardayda BPS, tilmaamayaasha waxqabadka muhiimka ah ee ay aqoonsadeen degmadda iyo iibiyuhu aan si wax ku ool ah looga hadlin, oo ay ku jiraan arrimaha waxqabadka ee uu uga sii daray Heshiiska Gorgortanka Wadareed ee hadda, kaas oo dhacay wakhtiga dib u eegista.¹³ Tusaale ahaan --
  - Kharashyada laga gudbi karo si hufan looma maareeyo,
  - Dib u eegisyada waxqabadka rubuc-biloodkii lama samayn,
  - Dib u eegis maaliyadeed sanadeedka lama samayn, iyo
  - Khasaaroyin xad dhaaf ah ayaa wax laga beddelay oo aan la waafajin shuruudaha iyo shuruudaha heshiiska.
- Qorshaha Hagaajinta Nidaamku wuxuu bixiyaa cabbirro gaar ah iyo yoolal loogu talagalay dadaallada mudnaanta leh, oo ay ku jiraan in degmadu ay gaarto heerka baska dugsiga degmada oo dhan ee wakhtiga loogu talagalay 95 boqolkiiba bil kasta iyo guud ahaan

¹³ Ilaha: <https://www.doe.mass.edu/accountability/district-review/nolevel/2022-0035.pdf>, p. 108

sannad dugsiyeedka. Cabirkani waxa uu tilmaamayaa boqolleyda basaska ee yimaada ka hor dawanka furitaanka. BPS hadda kama soo baxayso yoolkan waxqabad.

- DoT kuma aysan xirin xarunteeda casriga ah iibiyaha ama ma sii heysato luuqado badan oo bixin kara adeeg macmiil heer sare ah waalidiinta iyo maamulayaasha marka ay jiraan boosteejo bas ah.
- DoT ma qorsheynin sahanka adeegga macaamiisha ilaa Noofambar 2021.

Talooyinka

1. Cusbooneysii oo si buuxda u fuliso qorshaha ganacsi ee dhameystiran oo leh yoolal, hadafyo, bartilmaameedyo, waxqabad, xisaabin, iyo kharashyo taageeraya qorshaha istaraatiijiyadeed ee degmada. Qorshuhu waa inuu ku jiraa waqtiyada iyo sharraxaadda habka. Kooxdu waxay ku talinaysaa in BPF ay fuliyaan qorshahan iyada oo qayb ka ah istaraatiijiyada gaadiidka ardayda. Ugu yaraan, waa in ay hubisaa hawlaha soo socda--
  - a. Qorshe ganacsi oo waaxeed oo ku xidhan aragtida BPS iyo qorshaha xeeladeed;
  - b. Ka dib markii la ururiyo qiimaha isticmaalka baska iyo xogta kale ee lagu taliyey, qiimee dadaallada iyo talooyinka dheeraadka ah ee kaydinta kharashka sannadlaha ah;
  - c. Aqoonsiga dhammaan meelaynta barnaamijka cusub ama guuray iyo isbeddelada nidaamka;
  - d. Qorshaynta dariiqa sannadlaha ah, oo ay ku jirto rasiidka wakhtiga ku habboon ee xogta ardayga;
  - e. Marin waqti ku habboon, soo iibinta dhammaan adeegyada ku xiran gaadiidka (tusaale, qandaraaska dariiqa), iyo sii daynta macluumaadka dariiqa;
  - f. Horumarinta Miisaaniyadda;
  - g. Badalka maraakiibta;
  - h. Tababarka iyo horumarinta xirfadeed;
  - i. Tignoolajiyada iyo hindisayaasha barnaamijka;
  - j. Qiyaasaha waxqabadka ee la qeexay, oo ay ku jiraan KPI-yada iyo heerarka warshadaha ee dhammaan hawlaha aasaasiga ah ee waaxda, iyo la xisaabtanka maareeyaha ee tallaabooyinkan; iyo
  - k. Qiimaynta iyo qiimaynta waxqabadka shaqaalaha ee dhammaan shaqaalaha DoT.
2. Abuur nidaam isgaarsiineed oo wax ku ool ah dhammaan hay'adda DoT, oo ay ku jiraan marinnada isgaarsiineed ee kor iyo hoos iyo gees ka gees oo ku lug leh shirar joogto ah oo heer

kasta ah oo leh ajandayaal gaar ah, qoraalo la duubay oo doodo ah, go'aanno, iyo waxqabadyo dabagal ah. Loo baahan yahay ka soo qaybgalka shaqaalaha muhiimka ah ee hawlaha shirarkan. Labada kooxoodba waa inay soo gudbiyaan ajandaha, si shaqaaluhu u ogaadaan --

- a. Hadafyada iyo ujeedooyinka waaxda iyo sida loo gaari doono;
  - b. Sidee shaqaalaha loola xisaabtami doonaa oo loogu qiimayn doonaa yoolalka; iyo
  - c. Maareeyayaasha iyo kormeerayaasha ayaa lagula xisaabtamayaa hubinta in macluumaadka la jaray ururka oo dhan iyo jawaab celinta dib loogu gudbiyo ururka.
3. Hirgelinta nidaamka dabagalka horumarka iyo cabbiridda natiijooyinka dhammaan hindisayaasha.
4. IFB waxay u muuqataa inay qabato shaqo dhamaystiran oo qeexaysa adeegga iyo shuruudaha waxqabadka, qaabka isdhexgalka iyo hababka, habka kormeerka, iwm. Hubi in qandaraasku ku jiro tilmaamayaasha waxqabadka ee ka hadlaya waxqabadka baska ee wakhtiga loogu talagalay kaas oo si fudud loo cabbiro oo haya iibiyaha iyo shaqaalihiiisa. si toos ah loola xisaabtamayo bixinta adeeg arday oo la isku halayn karo. Cabbirrada wax qabadku waa inay ku jiraan, laakiin kuma koobna --
- a. Waxqabadka hal-waqtii,
  - b. Safarrada la seegay,
  - c. Natiijooyinka kormeerka dayactirka/baabuurka, iyo
  - d. U hoggaansanaanta warbixinta maaliyadeed iyo tirakoobka billaha ah.
5. La kaashiga masuuliyiinta magaalada si aad wax uga qabato wixii dhiman ee ku jira heshiiska gorgortanka wadareed.